

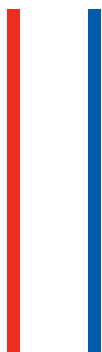
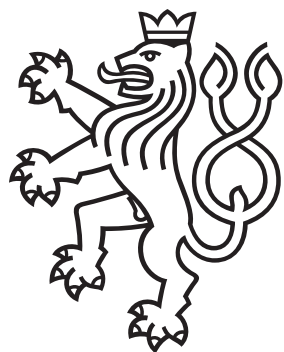
Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

Program dvoustranné rozvojové spolupráce České republiky

Bosna a Hercegovina

2018–2023

	Úvod	4
1.	Bosna a Hercegovina	5
	Mapa země a základní fakta, politická situace, ekonomická situace	
1.1	Analýza potřeb země	
1.2	Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030	
2.	Česká republika v Bosně a Hercegovině	10
2.1	Výsledky dosavadní spolupráce	
2.2	Priority a cíle spolupráce	
2.3	Opatření k dosažení cílů	
2.4	Koordinace ČR s dalšími dárci	
3.	Podmínky realizace programu spolupráce.....	15
3.1	Podmínky realizace v zemi	
3.2	Monitoring a evaluace	
3.3	Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti	
3.4	Platnost a aktualizace programu	
4.	Přílohy.....	17
4.1	Schéma programu	
4.2	Shrnutí tematických priorit vč. indikativních alokací	
4.3	Seznam zkratk	

Úvod

Česká republika tímto programem navazuje na dosavadní spolupráci a partnerství s Bosnou a Hercegovinou v oblasti rozvojové spolupráce a reaguje jím na její potřeby a rozvojové priority. Program vychází z cílů Strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 – 2030 a respektuje cíle udržitelného rozvoje (SDGs) Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a zásady globálního partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci. Program zároveň zohledňuje dosavadní zkušenosti a evaluace projektů či sektorů uskutečněné v době trvání předcházejícího programu spolupráce. Program bere v úvahu i závěry a doporučení pro českou zahraniční rozvojovou spolupráci uzešlé z Peer Review OECD v roce 2016.

Region západního Balkánu, a konkrétně Bosna a Hercegovina coby jeho součást, je oblastí, se kterou má ČR dlouhodobé politické, hospodářské a kulturní vazby. Vzájemné vztahy s regionem mají hluboký historický základ postavený nejen na tradičně blízkých vazbách, ale také na jazykové blízkosti s řadou zemí regionu. ČR dlouhodobě podporuje integraci zemí západního Balkánu do EU, protože ji považuje za prostředek k zajištění stability, demokratického právního státu a prosperity jihovýchodní Evropy. Bosna a Hercegovina v procesu integrace do EU za ostatními státy západního Balkánu výrazně zaostává.

Cílem programu rozvojové spolupráce, který je nedílnou součástí komplexního působení České republiky v Bosně a Hercegovině, je akcelarovat uvedený proces integrace Bosny a Hercegoviny do EU a podporovat demokratické, ekonomické a sociální reformy v zemi. Cílem programu je rovněž posílení bilaterálních vztahů s Bosnou a Hercegovinou a zintenzivnění spolupráce na úrovni vlád, samospráv, nevládních organizací a soukromých subjektů. V jednotlivých cílech bere program v úvahu dílčí doporučení resp. závazky Bosny a Hercegoviny plynoucí z Reformní agendy mezi EU a Bosnou a Hercegovinu, stejně jako zásady, priority a potřeby prohlubování spolupráce s OSN, OBSE a Radou Evropy.

Pro naplnění priorit v oblasti rozvojové spolupráce se Česká republika hodlá soustředit zejména na podporu udržitelného ekonomického růstu, udržitelného nakládání s přírodními zdroji, řádnou demokratickou správu věcí veřejných a rozvoj zemědělství a venkova. Zároveň bude spolupráce zaměřena na průřezové cíle udržitelného rozvoje, a to na genderovou rovnost, opatření pro boj se změnou klimatu a snižování chudoby.

Tento program vznikl za aktivní účasti zástupců všech zainteresovaných rezortů státní správy, samospráv a nevládní i podnikatelské sféry. Jedná se o konsenzuální dokument, který bude základem koordinované a konsolidované rozvojové spolupráce České republiky v Bosně a Hercegovině, s cílem dále posílit její udržitelnost, koherenci i viditelnost.

1. BOSNA a HERCEGOVINA

---

počet obyvatel:	3 531 159 ¹
kategorizace země dle OECD/DAC dle HND na hlavu:	4680 USD (2015); ² země s vyšším středním příjmem (UMIC) ³
index lidského rozvoje (HDI) UNDP:	0,750 (81. místo ze 188 zemí) ⁴
index vnímání korupce (CPI) Transparency International:	38 (z celkových 100) 76.místo (ze 168 zemí) ⁵
statut svobody dle Freedom House:	57 (2016), částečně svobodný ⁶
ODA na hlavu:	166 USD ⁷

---

¹ http://www.bhas.ba/?option=com_publicacija&id=1&lang=ba

² http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf

³ <http://www.oecd.org/> (2016)

⁴ <http://www.hdr.undp.org/> (2015)

⁵ <https://www.transparency.org/> (2015)

⁶ <https://freedomhouse.org/> (2016)

⁷ <http://www.worldbank.org/> (2014)

Situace země

Bosna a Hercegovina je země procházející transformačním procesem k sociálně-tržní ekonomice s liberálně demokratickým státním zřízením a s deklarovaným strategickým cílem vstoupit do Evropské unie a do NATO.

Ekonomický systém v Bosně a Hercegovině vykazuje typické znaky transformující se ekonomiky, se silnou rolí státního sektoru.

V souladu s prioritním zaměřením české zahraniční politiky na oblast západního Balkánu a proces rozšíření je v zájmu České republiky zaměřit své zahraničněpolitické nástroje, včetně zahraniční rozvojové spolupráce, na podporu reforem a dalšího socio-ekonomického rozvoje Bosny a Hercegoviny v kontextu její integrace do evropských a euro-atlantických struktur.

1.1 Analýza potřeb země

Analýza potřeb země vychází zejména ze zprávy o naplňování rozvojových cílů tisíciletí (MDGs), kterou zpracovalo OSN v r. 2013.⁸ Dále se opírá o zkušenosti s dosavadní realizací ZRS ČR v zemi, vč. výsledků evaluací vybraných projektů. Jednotlivé potřeby jsou analyzovány na pozadí Cílů udržitelného rozvoje.

Téměř 16 % obyvatelstva žije pod hranicí chudoby.⁹ Přetrvávají velké ekonomické rozdíly mezi populací největších měst a zbytkem země. **Omezování chudoby** zůstává základní potřebou, a to především v oblastech mimo největší města. Vhodnou prevencí je zvyšování zaměstnanosti obyvatelstva, budování kapacit institucí a obyvatelstva, včetně podpory rozvoje venkova a zemědělství.

Přetrvává nerovné postavení a podřízenost žen a dívek ve společnosti. Mezi důležité výzvy, kterým čelí společnost, patří inkluзивní rozvoj společnosti a podpora řádného demokratického vládnutí. Nadále musí být na všech úrovních podporováno dosažení genderové rovnosti, posilování role žen a dívek a respektu k lidským právům.

Ačkoliv se infrastruktura vody a kanalizace postupně rozvíjí, stále zůstává vysoký podíl populace bez připojení na pitnou vodu (33 %, dle MDG UR) i na kanalizační systém (60 %, dle MDG UR). Významnou potřebou Bosny a Hercegoviny je tak rozvoj **udržitelné** veřejné infrastruktury pro zajištění dodávek vody, **odpadového hospodářství a kanalizace** v souladu s principy zodpovědného nakládání s přírodními zdroji v rámci ochrany životního prostředí, a to i v kontextu přibližování Bosny a Hercegoviny ke členství v EU a s tím spojenou povinností splňovat relevantní unijní standardy. Současně je nutno zlepšovat kvalitu vody **snížením** jejího **znečišťování** a minimalizací vypouštění nebezpečných chemických látek.

Většina energie je vyráběna za využití fosilních paliv. V zemi přitom existuje značný potenciál pro získávání energie z obnovitelných zdrojů za využití biomasy, geotermální a solární energie, které na rozdíl od hydroenergetiky nemají významně negativní dopad na životní prostředí. Plně v souladu se závazky přijatými Bosnou a Hercegovinou v rámci tzv. Energetického společenství (Energy community) se tak jeví **zásadní potřebou Bosny a Hercegoviny zvyšovat produkci energie z obnovitelných přírodních zdrojů**, a **přispět k budování** související infrastruktury tak, aby tato energie byla **veřejně dostupná**.

⁸ http://ba.one.un.org/content/unct/bosnia_and_herzegovina/en/home/publications/mdg-report-2013.html

⁹ http://www.bhas.ba/saopstenja/2017/HBS_Final_17042017_bh.pdf

Vysoká nezaměstnanost postihuje zejména mladou populaci, země má nedostatek kvalifikovaných pracovních sil a trpí fenoménem odlivu mozků. Vytváření **pracovních příležitostí** má proto vysokou prioritu. Země potřebuje budovat konkurenceschopné obchodní a podnikatelské prostředí s důrazem na posilování státních institucí a malých a středních podniků, které povede ke zvýšení domácí produkce, snížení závislosti na importu a **hospodářskému růstu** a ve svém konečném důsledku také ke **snížení nezaměstnanosti**, která zůstává v Bosně a Hercegovině stále palčivým problémem.

Země nedisponuje dostatečnou legislativou pro účely ochrany životního prostředí, systém nakládání s odpadními vodami není dostatečně rozvinutý a většinová výroba energie pochází z fosilních paliv. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji a obecná ochrana životního prostředí zůstává důvodem velké pozornosti s cílem minimalizovat dopad **klimatické změny** na celou populaci.

Veřejná administrativa na ústřední i místní úrovni potřebuje posílit vlastní schopnosti **naplňovat požadavky evropské integrace a standardy občanských práv** vedoucích ke vzniku **pluralistické občanské společnosti** sestávající ze silných **demokratických aktérů**. Přetrvávající potřebou tak zůstává podpora budování kapacit veřejné administrativy, podpora harmonizace legislativy s acquis EU a podpora procesu usmíření, rozvoje inkluzivní společnosti a mírového soužití všech jednotlivců i skupin, bez ohledu na etnicitu, národnost, náboženství, zdravotní stav, pohlaví, věk, sexuální orientaci apod.

1.2 Rozvojové priority země a SDGs Agendy 2030

Bosna a Hercegovina prodělala v uplynulém období v řadě oblastí pozitivní vývoj. Z vyhodnocení pokroku naplňování rozvojových cílů tisíciletí vyplývá, že z osmi MDGs byl zcela splněn jen jeden zásadní cíl, a to snižování chudoby. Řada národních indikátorů, ke kterým se Bosna a Hercegovina v minulosti přihlásila, však byla v zemi v různé míře naplněna. V několika oblastech kvality života došlo k výraznému zlepšení (dosažení základního vzdělání, genderová rovnost, snížení dětské úmrtnosti, zlepšení mateřské péče, odstranění HIV a tuberkulózy, rozvoj globálního partnerství). Výzvy nadále přetrvávají zejména v oblasti odstraňování extrémní chudoby (vysoká nezaměstnanost, nedostatečná sociální inkluze) a v oblasti zajištění udržitelnosti ochrany životního prostředí.

Bosna a Hercegovina nedisponuje aktuálním strategickým dokumentem mapujícím rozvojové priority na celostátní úrovni. Všeobecný strategický rozvojový dokument v současnosti částečně nahrazují sektorové národní strategie, které ovšem existují pouze v některých oblastech (doprava, soudní reforma, reforma veřejné správy aj.). Za doplňkový zdroj informací o rozvojových prioritách země lze považovat i některé mezinárodní závazky (např. plynoucí z členství země v Evropském energetickém společenství, v jehož rámci se Bosna a Hercegovina přihlásila k cíli zaměřenému na zvyšování produkce energie z obnovitelných přírodních zdrojů) a závazek implementovat tzv. Reformní agendu z roku 2015 a s ní spojený Akční plán, který definuje významné socio-ekonomické reformy v oblastech jako jsou mj. dobré vládnutí, veřejná správa, veřejné finance a konkurenceschopnost.

Globální cíle udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals, SDGs) a jejich naplňování by měly být zohledněny v celostátní rozvojové strategii Bosny a Hercegoviny.

2. ČESKÁ REPUBLIKA V BOSNĚ A HERCEGOVINĚ

2.1. Výsledky dosavadní spolupráce

Česká ZRS v zemi měla původně charakter humanitární pomoci a poválečné rekonstrukce v návaznosti na konflikt v letech 1992-95. Posléze se aktivity zaměřily na agendu podpory stability a rozvoje Bosny a Hercegoviny v kontextu procesu integrace země do EU.

Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2010 – 2017 zařadila Bosnu a Hercegovinu mezi prioritní země české ZRS. Partnerská spolupráce se v těchto letech řídila Programem rozvojové spolupráce, který stanovil sektorové priority následovně: zásobování vodou a sanitace, podpora všeobecné ochrany životního prostředí, výroby a dodávek energie, podpora sociálního rozvoje, dobrého vládnutí a občanské společnosti, podpora zdravotnictví a zemědělství. Při implementaci ZRS ČR v Bosně a Hercegovině bylo přihlíženo k principu geografické vyváženosti.

Česká ZRS je v zemi dobře zapsaná, nicméně složité politické uspořádání země řadu aktivit komplikuje. Z dosavadních výsledků a zkušeností z realizace ZRS vyplývá relevantnost sektorového zaměření v Bosně a Hercegovině. S ohledem na potřebu snížit počet sektorů, vyplývající z mezinárodních doporučení, byly postupně utlumeny aktivity v oblasti zdravotnictví a snižovány budou v oblasti zemědělství. Návazné aktivity jsou prozatím minimální vzhledem ke složitým podmínkám pro podnikání v zemi.

V sektoru voda a sanitace jsou dlouhodobě realizovány projekty zaměřené na rekonstrukce čistíren odpadních vod a na výstavbu kanalizačních systémů, na zajištění přístupu k pitné vodě a na rozvoj odpadového hospodářství.

V oblasti ekonomického rozvoje je podporován rozvoj energetiky, projekty se zaměřují především na využívání obnovitelných zdrojů, jako například geotermální energie a biomasy.

V sektoru sociálního rozvoje se v rámci oblasti státní správy a dobrého vládnutí ČR zaměřuje na podporu posilování kapacit institucí na státní i místní úrovni při provádění nutných reforem za účelem integrace do EU. Zrealizované projekty přispěly ke zvyšování evropských standardů několika významných státních institucí, a to Institutu pro standardizaci Bosny a Hercegoviny, Metrologického institutu a vybraných veterinárních laboratoří. Pozitivní dopad těchto projektů lze vysledovat ve zvýšeném exportu zemědělských výrobků do EU. Také probíhají projekty zaměřené na posilování budování kapacit místních nevládních organizací s cílem podpory vzniku demokratické a pluralistické společnosti. V sociální oblasti byly realizovány projekty zaměřené na inkluzi osob s mentálním postižením a ve zdravotnictví ZRS ČR přispěla ke zvyšování chirurgických kapacit v několika zdravotnických zařízeních.

V zemědělství se realizovaly projekty v oblasti bezpečnosti potravin a na podporu zvyšování kvality a efektivity místní zemědělské produkce, zejména v oblasti chovu hovězího dobytka a produkce mléka. V oblasti managementu odpadového hospodářství, lesnictví a využití dřevní biomasy a zemědělství byly rovněž realizovány projekty programu Aid for Trade.

2.2. Priority a cíle spolupráce

Pro Českou republiku i EU, stejně jako pro další spolupráci a bezpečnost v Evropě, je zásadní přispívat ke stabilnímu a zahraničněpoliticky příznivě orientovanému prostoru v našem sousedství. Podpora vyváženého rozvoje země včetně ekonomicky standardního prostředí, podpora demokratických reforem a přibližování k EU je v jednoznačném zájmu České republiky i EU, zejména v aktuálním zahraničněpolitickém kontextu, kdy EU čelí vnitřním i vnějším tlakům a zvýšeným migračním pohybům.

Vzhledem ke společným zkušenostem v novodobé historii může navíc ČR nabídnout přidanou hodnotu v podobě předání know-how z vlastní demokratické transformace a vstupu do euroatlantických struktur a zároveň i vnímavost ke specifickým výzvám, kterým partnerská země čelí.

ČR klade v tomto programu důraz na podporu transformačních procesů v Bosně a Hercegovině s akcentem na rozvoj zelené ekonomiky a posilování místních institucí v rámci naplňování strategického cíle vstupu do EU a NATO.

Program zohledňuje princip geografické vyváženosti, tedy aby projekty přispívaly k rovnoměrnému socio-ekonomickému rozvoji všech částí země. V jednotlivých cílech bere program v úvahu dílčí doporučení multilaterálních fór, resp. závazky Bosny a Hercegoviny (např. např. Ekonomický reformní program (ERP) Bosny a Hercegoviny,¹⁰ Energetické společenství) stejně jako zásady, priority a potřebu prohlubování spolupráce s OBSE a Radou Evropy.

---

¹⁰ Zprávy o plnění ERP BaH budou od jara 2018 spojeny s pravidelnými Zprávami Evropské komise o rozšíření

CÍLE A VÝSTUPY:

Na základě uvedených východisek a s ohledem na specifické zkušenosti a možnosti českých i bosensko-hercegovských implementačních partnerů si Česká republika stanovila následující tři prioritní oblasti a v jejich rámci se soustředí na dosažení těchto cílů udržitelného rozvoje (SDGs, Agenda 2030):

I. Ekonomický růst

Zvýšení podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů ve vybraných geografických oblastech Bosny a Hercegoviny s vhodnými podmínkami

ČR se zaměří na oblast udržitelných obnovitelných zdrojů energie a na posilování energetické soběstačnosti za využití udržitelných a cenově dostupných zdrojů, konkrétně prostřednictvím budování systémů vytápění biomasou, instalací solárních kolektorů pro ohřev teplé vody, dále fotovoltaických panelů a případně systémů využívajících potenciálu geotermální energie. ČR bude také podporovat přípravu strategického rámce pro udržitelné využívání obnovitelných zdrojů energie.

II. Udržitelné nakládání s přírodními zdroji

Zlepšení ochrany, využití a rozvoje vodních zdrojů, kvality vody, obnova vodních zdrojů, eliminace znečištění, zvýšení dostupnosti kvalitní pitné vody, nakládání s odpadními vodami, včetně systémových opatření.

Rozvojová spolupráce se bude soustředit na zavedení udržitelných systémů čištění odpadních vod, odpovídající evropským normám a standardům. V rámci plnění cíle bude budována technická infrastruktura, důraz bude rovněž kladen na přenos know-how konečným příjemcům, to vše s přihlédnutím k zásadám dostupnosti, úplnému navrácení nákladů a efektivitě provozu.

III. Řádná demokratická správa věcí veřejných

Vytvoření efektivních, odpovědných a transparentních institucí na všech úrovních veřejné správy

Klíčovou roli v procesu transformace směrem k demokratické a pluralistické společnosti hrají silné a transparentní instituce. Zkušenost České republiky z období vlastní transformace a procesů integrace do evropských a euroatlantických struktur je hlavní přidanou hodnotou ZRS ČR v Bosně a Hercegovině. Česká republika se bude soustředit na podporu institucí veřejné správy v oblasti zodpovědného vládnutí, přejímání evropských standardů a harmonizaci legislativy s *acquis communautaire* Evropské unie s důrazem na příslušné kapitoly odpovídající tematické orientaci programu, včetně kapitoly 12 – bezpečnost potravin, veterinární a fytosanitární politika. Důraz bude tedy kladen na pomoc v oblasti integrace do EU. Spolupráce v rámci přenosu transformačních zkušeností bude rovněž zaměřena na sociální a ekonomický rozvoj a vytváření rovných příležitostí pro všechny společenské skupiny. Dále se spolupráce ČR bude zaměřovat na podporu budování kapacit poradenských služeb v zemědělství a technickou asistenci při rozvoji moderních systémů v zemědělství.

2.3. Opatření k dosažení cílů

Stěžejní formou pro dosažení cílů a výsledků programu je dvoustranná projektová rozvojová spolupráce, doplněná o projekty trojstranné spolupráce spolufinancované dalšími donory. Doplnkovými formami jsou mnohostranná rozvojová spolupráce ČR a v případě potřeby humanitární pomoc.

V rámci dvoustranné rozvojové spolupráce bude program naplňován zejména projektovými nástroji, cílenými na zvyšování kapacit partnerů a příjemců, zahrnující přenos know-how, technologií a investičních celků. Tyto projekty budou realizovány výhradně na základě projektových námětů od místních bosenskohercegovských subjektů s ohledem na zacílení programu, a to skrze dotace, veřejné zakázky, rozpočtová opatření a případně i peněžní dary místním subjektům v partnerské zemi. Zvláštní skupinu projektů pak tvoří tzv. malé lokální projekty (MLP) realizované přímo při zastupitelském úřadu (ZÚ) ČR, které umožňují menší, přesně cílené rozvojové aktivity v souladu se zaměřením programu. Ekonomické nástroje, jako studie proveditelnosti, podnikatelská partnerství rozvojového či investičního charakteru a projekty podpory volného obchodu (Aid for Trade) budou také přispívat k cílům a záměrům programu díky mobilizaci soukromých zdrojů. Využití ekonomických nástrojů přitom nebude omezeno pouze na prioritní oblasti definované programem, ale poskytne prostor pro vhodná technologická řešení a přenos know-how při řešení rozvojových problémů i v jiných tematických oblastech na základě potřeb příjemce. Přímoou vazbu na stanovené prioritní oblasti rozvojové spolupráce tohoto programu budou mít i technické nástroje vysílání učitelů, expertů z řad veřejné správy, nebo realizace studijních návštěv, které budou zaměřené výlučně na přenos know-how. Vedle toho budou využívány synergie s dalšími technickými nástroji jako je poskytování stipendií.

2.4. Koordinace ČR s dalšími aktéry

Česká republika bude v souladu s globálními zásadami o efektivnosti pomoci a v duchu kontinuity svého dosavadního přístupu usilovat o koordinaci svých aktivit s ostatními dárci v tematických oblastech svého prioritního zájmu dle Strategie ZRS 2018 – 2030. V oblastech oboustranného nebo vícestranného zájmu bude navazována dle možností a kapacit projektová spolupráce s dalšími donory.

V Bosně a Hercegovině se angažuje řada významných bilaterálních i multilaterálních dárců a Bosna a Hercegovina patří k největším příjemcům ODA v Evropě. Největšími multilaterálními dárci jsou Evropská unie, mezinárodní finanční instituce jako je Skupina Světové banky, Evropská banka pro obnovu a rozvoj a Evropská investiční banka a dále Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě. Největšími bilaterálními donory jsou dlouhodobě USA a Německo, významnými dárci jsou mj. také Švédsko, Švýcarsko, Norsko, Nizozemí a Japonsko.

Odpovědnost za koordinaci dárců je rozdělena mezi Ředitelství pro evropskou integraci (DEI) pro pomoc Evropské unie v Bosně a Hercegovině a Ministerstvo financí (MF) pro mezinárodní hospodářskou pomoc jinou než z Evropské unie.¹¹

MF pravidelně pořádá schůzky koordinačního fóra dárců a každoročně vydává zprávy mapující aktivity jednotlivých dárců, aktivních v Bosně a Hercegovině, a člení jejich příspěvky podle sektorových odvětví. MF také spravuje databázi veřejných investic, která slouží jako zdroj návrhů rozvojových projektů. Sektorové pracovní konzultace s dárci organizují i další instituce na celostátní úrovni, nejvýznamnější dárci a instituce na nižších úrovních samosprávy.

---

¹¹ Viz zákon o ministerstvech a jiných správních orgánech Bosny a Hercegoviny, Sběrka zákonů Bosny a Hercegoviny 5/03, ve znění pozdějších předpisů.

DEI slouží jako národní koordinátor NPP a jako takové má zajišťovat součinnost v rámci administrativy příjemce podpory NPP II a mezi příjemcem a jinými dárci, jakož i zajišťovat úzkou návaznost mezi využitím pomoci z NPP II a obecným procesem přistupování do EU.¹² Na podporu plánování a programování pomoci NPP II (2015-2017) a za účelem zahájení procesu společného programování zřídila DEI odvětvové pracovní skupiny (SWG) otevřené k účasti pro zainteresované dárcce. Další činnosti na podporu koordinace donorů ze strany DEI se předpokládají v období 2018-2020.

Delegace EU, coby hlavní dárce, organizuje pravidelné koordinační schůzky s členskými státy EU za účelem výměny názorů a zefektivnění pomoci EU a členských států Bosně a Hercegovině.

Jakmile začne v Bosně a Hercegovině fungovat společné programování ZRS EU, bude Česká republika vynakládat úsilí být aktivní součástí společného programování v souladu s vlastními zahraničněpolitickými prioritami i kapacitami a v duchu principů efektivnosti a harmonizace pomoci i vzájemné zodpovědnosti mezi donory a vládou Bosny a Hercegoviny.

---

¹² Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 447/2014 ze dne 2. května 2014 o zvláštních prováděcích pravidlech k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 231/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP II)

3. Podmínky realizace programu spolupráce

3.1. Podmínky realizace v zemi

Podmínky realizace rozvojové spolupráce ČR s Bosnou a Hercegovinou upravuje Memorandum o porozumění o rozvojové spolupráci (MoU), které bylo podepsáno s Ministerstvem zahraničních věcí Bosny a Hercegoviny v roce 2006. K uvedenému MoU byl v r. 2009 připojen dodatek o vyřešení problematiky DPH. MoU bylo uzavřeno na dobu neurčitou, bosenskohercegovská strana se v rámci MoU zavazuje osvobodit dodávky materiálu, zboží, práce a služeb financované z českého příspěvku pro účely implementace aktivit ZRS od cel, daní a jiných povinných plateb a poplatků.

3.2. Monitoring a evaluace

Monitorování projektů a evaluace naplňování programu jsou základními předpoklady pro průběžné informování všech aktérů o průběhu a výsledcích spolupráce v potřebné míře i kvalitě. Tyto procesy se budou řídit ustanoveními obsaženými ve Strategii ZRS a v Metodice projektového cyklu dvoustranných projektů zahraniční rozvojové spolupráce. Výsledky monitorování a zejména evaluací budou zásadním podkladem pro komplexní vyhodnocení rozvojových aktivit, pro rozhodování o další spolupráci s Bosnou a Hercegovinou na strategické, programové i projektové úrovni a následného komplexního systému řízení, které bude výsledky vázat na strategické cíle.

Při průběžném monitorování a vyhodnocování rozvojových aktivit stanovených tímto programem bude uplatňován postup zaměřený na výsledky ("result-based"), takže výstupy a cíle jednotlivých projektů budou sledovány jako prostředek pro efektivnější řízení a flexibilní nastavení potřebných změn dle měnících se podmínek realizace a nabytých zkušeností (ve smyslu „learning by doing“). Monitorování všech rozvojových aktivit ČR v zemi bude prováděno pracovníky zastupitelského úřadu ČR v Sarajevu, v případě projektů ČRA pracovníky České rozvojové agentury, a to 1 – 2x ročně. ČR bude usilovat o společné monitorovací mise s bosenskohercegovskými úřady, realizátory a partnery rozvojových aktivit. Výstupem monitorování budou monitorovací zprávy, které budou sdíleny mezi MZV(ORS), ČRA, ZÚ a úřady Bosny a Hercegoviny a budou dále sloužit jako podklady k následným evaluacím. Pro monitoring naplňování programu budou v dvouletém cyklu revidovány hodnoty indikátorů výstupů a cílů programu dle zdrojů ověření dat (zejm. z partnerských úřadů Bosny a Hercegoviny).

Předmětem evaluací bude posuzování dlouhodobých dopadů a přínosů rozvojových intervencí v Bosně a Hercegovině, a to dle mezinárodně standardizované metodiky OECD a se zaměřením na jednotlivé tématické oblasti definované ve Strategii ZRS relevantní pro tento program. Vyhodnocováno bude rovněž vztahování výsledků k naplňování udržitelných rozvojových cílů (SDGs) pojmenovaných v tomto programu. Posuzováno bude také geografické, resp. regionální zacílení programu. ČR bude usilovat o zapojování a posilování bosenskohercegovských evaluačních kapacit.

V průběhu každého roku implementace tohoto programu se uskuteční na MZV jedna až dvě konzultace mezi MZV, ČRA a popř. dalšími relevantními implementátory programu, jejichž cílem bude průběžný konsensus nad naplňováním programu a jeho očekávaných výsledků a včasná reakce na případné zásadní problémy.

Ve střednědobém horizontu je možno provést adaptaci programu tak, aby co nejlépe reagoval na potřeby bosenskohercegovské strany a maximálním způsobem zohlednil výsledky evaluací a jejich doporučení.

Před uplynutím platnosti programu vypracuje ZÚ a ČRA ve vzájemné součinnosti a dle gesce jednotlivých rozvojových intervencí pro MZV celkovou zprávu s popisem a vyhodnocením výsledků s celkovou analýzou dopadů. Zpráva bude obsahovat odůvodnění v případech, kdy nebylo stanovených cílů a výstupů dosaženo a pojedná o tom, které nástroje se osvědčily a které ne. Zpráva bude důležitým podkladem pro závěrečné vyhodnocení programu a pro rozhodnutí o další rozvojové spolupráci s Bosnou a Hercegovinou.

3.3. Řízení rizik a zvyšování udržitelnosti

Řízení rizik je prováděno v souladu se Strategií ZRS. Zásadním podkladem je strategická i projektová „Analýza rizik provádění zahraniční rozvojové spolupráce ČR v Bosně a Hercegovině“ (dále jen „Analýza“), jejíž součástí je i výčet nástrojů pro řízení rizik. Na jejím základě, spolu s analýzou rozvojových potřeb Bosny a Hercegoviny, je postaven program spolupráce s Bosnou a Hercegovinou. Rizika i nástroje a opatření k jejich předcházení budou pravidelně monitorovány.

Udržitelnost rozvojové pomoci a výsledků realizovaných projektů je, s odkazem na Strategii ZRS, jedním ze základních cílů naplňování ZRS. Zvyšování udržitelnosti je pak důležitým měřítkem úspěšného partnerského rozvojového působení v zemi. Ke zvyšování udržitelnosti bude sloužit uvedené dobré řízení rizik a efektivní projektové řízení v jednotlivých fázích projektového cyklu. V souladu s ustanoveními ve Strategii ZRS je důraz kladen na kvalitní *identifikaci* rozvojových potřeb Bosny a Hercegoviny v souladu s příslušnými strategiemi vlády a dále na *realizaci* cílů a aktivit vedoucích k jejich naplnění dle stanovených pravidel.

Předpokladem je důkladná analýza účastníků a místních podmínek rozvojových aktivit a rovněž relevantní a kvalitní vstupní data. V rámci *formulace* projektů bude v této souvislosti kladen důraz na kvalitně připravenou *strategii odchodu*. Důležitým prvkem pak je důraz na co nejvyšší míru *zapojení místních partnerů do procesu přípravy a rozhodování o projektech*, se kterým pak souvisí následné *sdílení vlastnictví výsledků* rozvojových aktivit podpořené pečlivým a předvídatelným *předáním projektu* včetně řádného zaškolení příjemců. Důležitým faktorem je spolupráce a komunikace realizátora s partnery v rámci předávání znalostí, školení aj. Důležitým faktorem vedoucím k žádoucím synergickým rozvojovým dopadům je pak *koordinace* s ostatními dárci a realizátory v dané lokalitě i vzájemná koordinace aktérů v rámci ZRS ČR. Důraz bude kladen na posilování kontrolních mechanismů a závaznosti implementace doporučení vzešlých z evaluací ve strategických dokumentech ZRS.

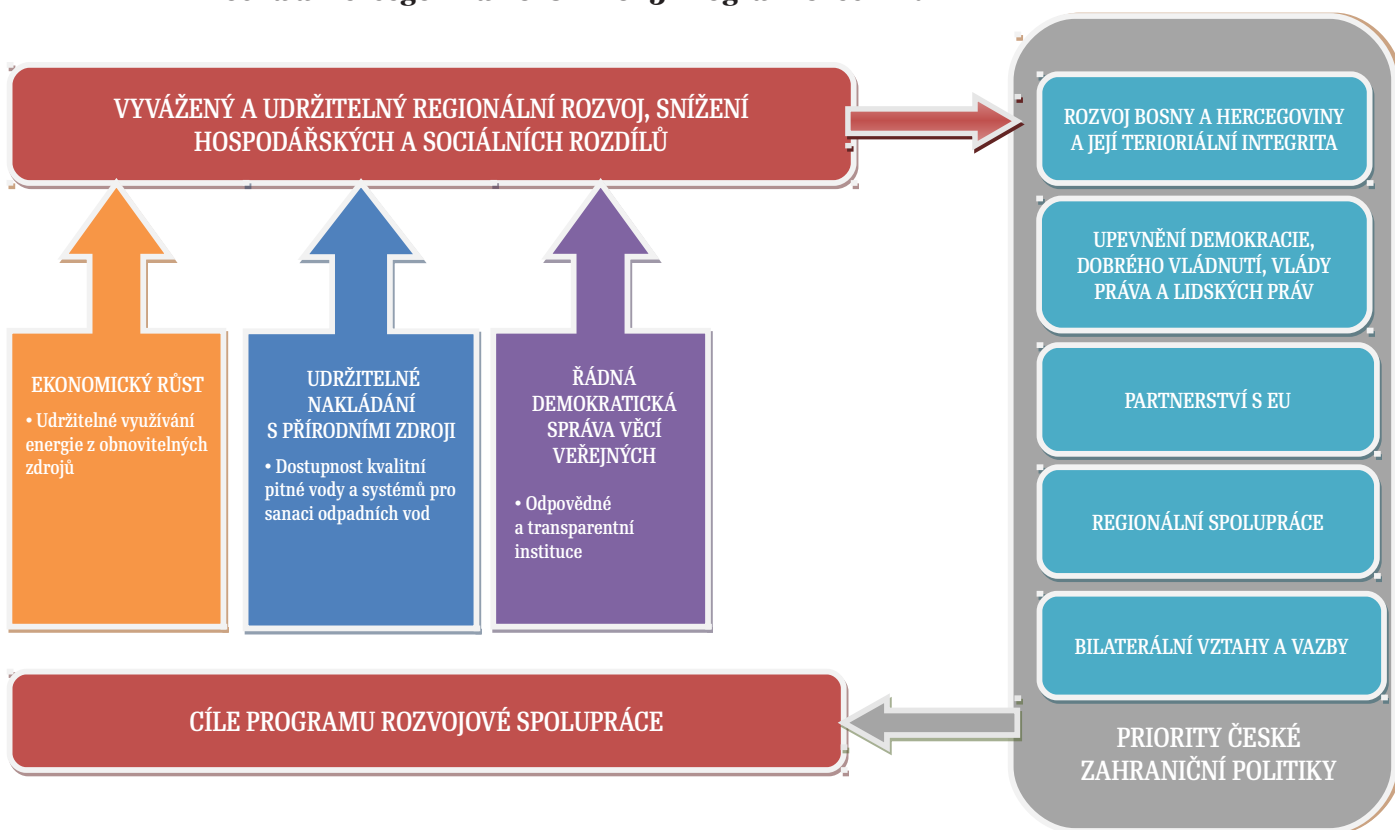
3.4 Platnost a aktualizace programu

Tento program rozvojové spolupráce České republiky s Bosnou a Hercegovinou je platný na období 2018 – 2023. Jeho naplňování bude průběžně vyhodnocováno v souladu se Strategií zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 – 2030 a každoročními plány monitoringu a odborných evaluací tak, aby tato vyhodnocování sloužila k případnému zpřesnění plánu, bude-li to potřebné a vhodné. Nejpozději v roce 2023 bude provedeno komplexní vyhodnocení programu, na základě kterého bude rozhodnuto o další spolupráci.

4. Přílohy

4.1 Schéma programu

Bosna a Hercegovina 2018 – 2023 Program CzechAid

4.2 Results Matrix – Bosnia and Herzegovina (2018–2023)

Priority Areas of Sustainable Development	Results	Indicators Baseline and Target
Sustainable Economic Growth	<p>Outcome 1: By 12/2023, increase substantially the share of renewable energy in selected areas of BiH. (SDG Target 7.2)</p> <p>Output 1.1: Analysis on renewable energy sources potential done</p>	<p>Percentage increase in the share of renewable energy in selected areas of BiH</p> <p>Target 1.1: Number of households/public buildings using renewable energy sources</p>
Sustainable Management of Natural Resources	<p>Outcome 2: By 12/2023, improve water quality by reducing pollution, and decreasing the proportion of untreated wastewater (SDG Target 6.3)</p> <p>Output 2.1: Sanitation systems (WWTPs) constructed or reconstructed</p> <p>Output 2.2: Municipalities able to sustainably operate and maintain WWTPs</p>	<p>Target 2.1: Percentage of wastewater safely treated in municipalities Number of people using constructed or reconstructed WWTPs</p> <p>Target 2.2: Number self-sustainable WWTPs operated by municipalities</p>
Good Governance, Strengthened Democracy	<p>Outcome 3: By 12/2023, contribute to transition and develop effective, accountable and transparent institutions at all levels. (SDG Target 16.6)</p> <p>Output 3.1: Implemented processes and standards</p> <p>Output 3.2: Institution employees applying the standards on daily basis</p>	<p>Number of adopted relevant European standards and improved working processes.</p> <p>Target 3.1: Number of implemented processes and standards</p> <p>Target 3.2: Number of staff members from state, entity, cantonal and municipal institutions having gained qualification in data analysis, forecasting, monitoring, evaluation, budgeting, strategic planning, auditing and policy making</p>

4.3 SEZNAM ZKRATEK / THE LIST OF ABBREVIATIONS

	ČESKÝ NÁZEV	Z ANGLICKÉHO ORIGINÁLU
CPI	Index vnímání korupce	Corruption Perception Index
ČRA	Česká rozvojová agentura	Czech Development Agency
DAC	Výbor pro rozvojovou spolupráci	Development Assistance Committee
ERP	Ekonomický reformní program	-
EU	Evropská Unie	European Union
HDI	Index lidského rozvoje	Human development index
IPA	Nástroj předvstupní pomoci v programovací období	Instrument for the Pre-Accession Assistance
MDGs	Rozvojové cíle tisíciletí	Millennium Development Goals
MLP	Malé lokální projekty	Small local projects
MoU	Memorandum o porozumění o rozvojové spolupráci	Memorandum of Understanding on Development Cooperation
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí	The Ministry of Foreign Affairs
NATO	Severoatlantická aliance	North Atlantic Treaty Organization
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě	Organization for Security and Cooperation in Europe
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	Organisation for Economic Co-operation and Development
ODA	Zahraniční rozvojová spolupráce	Official development assistance
ORS	Odbor rozvojové spolupráce	Development Cooperation of Czech Republic
OSN	Organizace spojených národů	The United Nations
SDGs	Cíle udržitelného rozvoje	Sustainable Development Goals
UMIC	Země s vyšším středním příjmem	Upper Middle Income Countries and Territories
UNDP	United Nations Development Programme	Rozvojový program OSN
V4	Visegrádská skupina	The Visegrad Group
ZRS ČR	Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky	Czech Development Cooperation
ZÚ ČR	Zastupitelský úřad České republiky	The Embassy of Czech Republic